

Риторика

Викладач – доктор педагогічних наук, професор Володимир НИЩЕТА

Мета вивчення курсу: 1) з'ясувати концептуальні положення сучасної риторики; 2) озброїти студентів знаннями про сучасні підходи до організації комунікативної й риторичної діяльності в навчальному процесі й застосовувати їх у власній педагогічній діяльності з метою підвищення ефективності навчального процесу й отримання високих освітніх результатів відповідно до вимог демократичного постіндустріального суспільства; 3) виробляти у студентів професійні навички, пов'язані з комунікативною й риторичною діяльністю; 4) формувати у студентів вміння розробляти й запроваджувати алгоритми й правила раціональної, доцільно організованої педагогічної діяльності в контексті мовленнєвої поведінки; 5) розвивати в них творчі здібності, ініціативність, самостійність, творчість мислення; 6) озброїти студентів знаннями, вміннями і навичками роботи з дітьми за умов особистісно-орієнтованого виховання і навчання; 7) підвищити їх практичну підготовку за дотримання її високого теоретичного рівня.

Завдання курсу:

- сформувати уявлення студентів про закони й принципи риторики, специфіку організації комунікативної й риторичної діяльності в сучасній школі, методи, засоби, форми, форми організації навчання в контексті риторики;
- виробити професійні вміння й навички, пов'язані з мовленнєвою поведінкою й риторичною діяльністю, спрямовані на особистісно зорієнтоване, розвивально-креативне навчання школярів;
- сформувати вміння студентів здійснювати діагностику мовленнєвого розвитку учнів, контроль та оцінювання їх навчальних досягнень з погляду риторики;
- виробити в студентів вміння й навички використовувати досягнення сучасної риторики у власній практиці;
- ознайомлення з процесом створення публічних промов і вдосконалення публічного мовлення;
- залучення студентів до риторичного знання й риторичної практики з метою:
 - швидкого встановлення контактів із людьми;
 - формування вмінь генерувати ідеї й точно оформлювати їх у мовленні;
 - встановлення з оточенням взаєморозуміння;
 - ознайомлення з етикою мовленнєвої поведінки;

- формування мовленнєвої відповідальності.
- формувати уміння ефективного мовленнєвого впливу;
- формування умінь і навичок оптимального мовлення.

Основи теорії мовної комунікації

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Світлана ГЛАЗОВА

Дисципліна, яку вам пропонують опанувати, присвячена найактуальнішим питанням комунікативного етикету. Коли і як привітатися, попрощатися? До кого і в якій формі звернутися, що і кому побажати? Які невербальні засоби використати у спілкуванні? Відповіді на ці запитання Ви знайдете на лекціях і практичних заняттях запропонованої дисципліни, а також довідаєтеся про те, як навчити інших користуватися мовленнєвим етикетом, щоб досягнути успіху в процесі комунікації, матимете змогу перевірити, чи володієте Ви мовленнєвим етикетом на належному рівні. Цьому сприятиме також подана система комунікативно зорієнтованих вправ, які ви будете виконувати на практичних заняттях.

Також, як майбутньому педагогу, вам буде цікаво дізнатися про те, що таке педагогічні конфлікти, їх види, причини виникнення і, найголовніше, як їх розв'язати, усунути й уникати. Значну увагу на заняттях буде приділено вербальній, невербальній, комп'ютерній комунікаціям учителя, їх засобам, можливостям, взаємозв'язку в процесі обміну інформацією. Ви дізнаєтесь про функції професійно-педагогічної комунікації відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства та нової української школи.

У результаті вивчення дисципліни ви зможете:

- установлювати комунікативні зв'язки в колективі;
- використовувати багатство мови у професійно-педагогічній комунікативній діяльності;
- дотримуватися культури мовленнєвого спілкування;
- знати закони і принципи комунікації, етикетні норми, ситуативну специфіку комунікації (з урахуванням соціальних, культурних, гендерних чинників);
- використовувати інформаційні ресурси комп'ютерних технологій для організації навчально-виховного процесу;
- оволодіти зразками національного мовленнєвого етикету як необхідною передумовою розвитку культури спілкування в україномовному соціумі;
- покращити інтонаційну виразність власного мовлення.

Історія української літературної мови

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Олена КРИЖКО

Метою викладання навчальної дисципліни “Історія української літературної мови” є висвітлення необхідних теоретичних знань про історію походження української мови, виникнення і формування літературної мови, а також уявлення про закономірності та основні тенденції її розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія української літературної мови” є

- засвоєння студентами знань про специфічні риси писемної форми літературної мови, зокрема аналіз пам’яток, що належать до різних стилів мовлення, протягом усіх історичних періодів її функціонування;
- висвітлення питання про походження української літературної мови, зокрема аналіз різних поглядів мовознавців на цю проблему;
- характеристика історичних умов формування національної мови українського народу;
- встановлення взаємодії старослов’янської мови та української літературної мови на різних етапах розвитку національної мови;
- визначення ролі видатних письменників, мовознавців у процесі становлення української літературної мови.

Історична граматики української мови

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Вікторія ЛІПІЧ

Мета курсу – допомогти студентові засвоїти основні процеси формування і становлення української мови, засвідчити її безперервний історичний розвиток та вдосконалення, з’ясувати взаємодію між окремими структурними мовними явищами, зрозуміти загально-внутрішні і часткові закони мови.

Загальнотеоретичні цілі курсу історичної граматики полягають в тому, щоб:

- зрозуміти головні процеси виникнення, формування і розвитку української мови;
- глибоко осмислити мовні явища;
- пізнати дію внутрішніх законів мови;
- усвідомити зв’язок між окремими структурними мовними явищами;
- зрозуміти мову як суспільне явище.

Практичні цілі курсу історичної граматики вбачаємо в тому, що він допоможе:

- усвідомити факти сучасної української літературної мови, зокрема історію фонологічних чергувань, орфоепічних норм та традиційної орфографії, уживання паралельних форм та ін.;
- глибше засвоїти курс історії літературної мови;
- осмислено сприймати курс давньої української літератури;
- фахово аналізувати мовні явища і засвоювати історичні норми сучасної української мови;
- правильно читати і розуміти зміст давніх писемних пам'яток;
- пояснювати використання архаїзмів у текстах сучасних творів на історичну тематику.

Завдання курсу "Історична граMATика української мови" – показати процес виникнення та розвиток української мови, формування її фонетичної і фонологічної систем, граMATичної будови – морфології і синтаксису, зміни лексичного складу і фразеології. Історична основа дасть змогу глибоко зрозуміти і науково пояснити явища сучасної української мови.

Актуальні проблеми сучасного синтаксису

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Світлана ГЛАЗОВА

Дисципліна «Актуальні проблеми сучасного синтаксису» ознайомлює здобувачів вищої освіти з новітніми напрацюваннями української мовознавчої науки в галузі синтаксису.

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми сучасного синтаксису» є формування у студентів-словесників умінь і навичок аналізу актуальних проблем синтаксичної науки, поглиблення розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії; зосередження увагу на важливих питаннях комунікативного та прагматичного синтаксису.

Завдання: закріпити попередньо набуті знання з синтаксису; розкрити і схарактеризувати основні тенденції та напрями сучасних синтаксичних досліджень; розглянути систему синтаксичних одиниць із позицій функційно-категорійної граматики.

Ділові папери та професійна компетенція

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Світлана ГЛАЗОВА

Дисципліна «Ділові папери та професійна компетенція» допомагає здобувачів вищої освіти опанування правилами оформлення та редагування

документів, оволодіння основами офіційноділового стилю української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування в студентів необхідних теоретичних знань та практичних умінь усної та письмової ділової комунікації; навчити презентувати себе як фахівця.

Завдання: ознайомлення зі знаннями про мову ділового спілкування, формування навичок користування мовними засобами для спілкування в різних ситуаціях, оформлення документів різних видів, вироблення умінь та навичок правильно висловлювати свої думки під час усної/писемної ділової комунікації, засвоєння етикету ділової кореспонденції, бесіди та ділової телефонної розмови.

Практична стилістика української мови

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Неля ПАВЛИК

Створення курсу зумовлюється тією особливою роллю, яку виконує стилістична система мови в її соціальному використанні, у багатогранній мовній практиці народу, в комунікативній і пізнавальній, а також естетичній мовленнєвій діяльності.

Мета курсу – вивчення функціонування мовних одиниць в типових комунікативних ситуаціях і контекстах повсякденного мовного спілкування. Курс дозволяє не тільки засвоїти рекомендації щодо вживання стилістичних ресурсів української мови, але і практично відпрацювати правила на сучасних текстах з урахуванням процесів, що відбуваються в літературній мові на порубіжжі століть.

Завдання вивчення курсу у практичному аспекті:

– оволодіння стилістичною системою української мови (стилістикою ресурсів і функціональною стилістикою); вироблення вмінь і навичок визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів; ознайомлення зі стилістичними прийомами та способами використання мовного матеріалу відповідно до умов і цільової настанови;

– вироблення вмінь оцінювати стилістичні можливості мовних засобів;

– закріплення стилістичних навичок за допомогою конструювання стилістично довершеного тексту; оволодіння навичками текстотворення в усіх функціональних стилях, підстилях і жанрах; підвищення культури професійного, ділового і побутового мовлення.

Варіантність відмінкових закінчень іменників

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Валентина ЮНОСОВА

Проблема варіантності закінчень іменників гостро постала в україністиці зараз, що зумовлено дедалі ширшим використанням української мови у зв'язку з

її державним статусом у різних сферах суспільного, виробничого, наукового та культурного життя. Як засвідчує мовна практика, рекомендації і правила, викладені в чинному правописі 2019 р. видання, нерідко порушуються. З одного боку, спостерігається намагання відновити в деяких відмінкових формах іменників суто національні, давні варіантні закінчення. З іншого боку, відчутне небажання змінювати граматичні норми, зафіксовані у правописах після 1928–29 року. У кінці ХХ – на початку ХХІ ст. з'явилося чимало часописних видань, які подекуди не дотримуються норм чинного “Українського правопису”, допускаючи вживання варіантних форм під впливом українського діаспорного або діалектного мовлення. Це свідчить про виняткову актуальність проблеми варіантності відмінкових закінчень іменників у сучасних умовах і, отже, про необхідність курсу «Варіанти відмінкових закінчень іменників».

Мета курсу – навчити студентів вільно володіти варіантними закінченнями іменників, вказати на найновіші тенденції їх використання в сучасній українській літературній мові.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з мовною нормою та проблемою варіантності на морфологічному рівні;
- простежити історичний розвиток варіантних закінчень іменників, з'ясувати причини їх виникнення;
- формувати вміння аналізувати відмінкові закінчення іменників на сучасному етапі розвитку української мови;
- виробити практичні навички використання варіантних відмінкових закінчень іменників у різних стилях сучасної української літературної мови.

Шкільний курс української мови

Викладач – доктор педагогічних наук, професор Володимир НИЩЕТА

Навчальна дисципліна «Шкільний курс української мови» (ШКУМ) входить до циклу професійно орієнтованих у підготовці бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (українська мова і література). Англійська мова».

Мета дисципліни – озброїти майбутнього вчителя української мови найефективнішими формами, методами й технологіями організації освітнього процесу з вивчення окремих розділів науки про мову в базовій середній освіті в ЗЗСО.

У теоретичному курсі передбачено висвітлення на лекційних заняттях проблемного типу загальних і прикладних питань методики навчання фонетики, орфоєпії, графіки, лексикології, фразеології, будови слова, словотвору, граматики (морфології й синтаксису), орфографії, пунктуації (питання спадкоємності й перспективності у вивченні розділу, методів і прийомів навчання конкретного розділу, методики вправ різного типу тощо). У

практичному курсі ШКУМ передбачено формування методичної компетентності майбутніх учителів-словесників, конкретних методичних умінь студентів-філологів щодо практичної готовності до здійснення професійної діяльності з реалізації змістових ліній програми з української мови.

Належна увага приділяється аналізу чинних програм, підручників, психологічних основ і загальнодидактичних принципів навчання мови. Загальнодидактичні та методичні принципи розкриваються в їх конкретному застосуванні до навчання української мови в базовій середній освіті.

Завдання вивчення дисципліни:

- підготовка майбутніх вчителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти в Україні, запровадження концепції «Нова українська школа»;
- формування у майбутніх вчителів національно свідомого ставлення до української мови, розуміння її значення як предмета шкільного навчання та засобу вивчення інших предметів;
- забезпечення засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати в учнів – компетентних мовців, виховувати свідомих громадян України;
- навчання співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї в практику вивчення предмета, застосовувати педагогічні інновації;
- розвиток у студентів пізнавальних інтересів, прагнення, до удосконалення своєї професійної підготовки, вміння працювати з навчально-методичною літературою;
- формування в майбутніх учителів-словесників дослідницьких навичок, розвитку вміння здійснювати самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження.
- формування у студентів професійно-методичних вмінь.

Міждисциплінарні зв'язки з дидактикою, психологією, філософією, культурологією, риторикою, курсом сучасної української літературної мови.

Культура мовлення та педагогічний етикет

Викладач – доктор педагогічних наук, професор Володимир НИЦЕТА

Навчальна дисципліна «Культура мовлення та педагогічний етикет» входить до циклу професійно орієнтованих у підготовці бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (українська мова і література). Англійська мова».

Мета дисципліни – озброїти майбутнього вчителя української мови найефективнішими формами, методами й технологіями організації педагогічного спілкування й дидактичної комунікації в освітньому процесі базової середньої освіти.

У теоретичному курсі передбачено висвітлення на лекційних заняттях проблемного типу загальних і прикладних питань культури мовлення, педагогічного етикету, педагогічного спілкування, дидактичної комунікації в площині сучасних надбань педагогічної риторики. На практичних заняттях передбачено (2) формувати вміння застосовувати сучасні підходи до організації комунікативної й риторичної діяльності в освітньому процесі й застосовувати їх у власній педагогічній діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу й отримання високих освітніх результатів відповідно до вимог демократичного постіндустріального суспільства; (3) виробляти в студентів професійні навички, пов'язані з комунікативною й риторичною діяльністю; (4) формувати вміння розробляти й запроваджувати алгоритми й правила раціональної, доцільно організованої педагогічної діяльності в контексті мовленнєвої поведінки.

Завдання вивчення дисципліни:

- сформувати уявлення студентів про специфіку організації комунікативної й риторичної діяльності в ЗЗСО, методи, засоби, форми, форми організації навчання в контексті педагогічного спілкування;
- виробити професійні вміння й навички, пов'язані з мовленнєвою поведінкою, спрямовані на особистісно орієнтоване, розвивально-креативне навчання школярів;
- залучення студентів до культури мовлення й педагогічної практики з метою:
 - швидкого встановлення контактів із людьми;
 - формування вмінь генерувати ідеї й точно оформлювати їх у мовленні;
 - встановлення з оточенням взаєморозуміння;
 - ознайомлення з етикою мовленнєвої поведінки;
 - формування мовленнєвої відповідальності.
- формувати вміння ефективного нормативного мовленнєвого впливу;
- формування вмінь і навичок оптимального мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки з дидактикою, психологією, філософією, культурологією, риторикою, курсом сучасної української літературної мови.

Літературні премії та їх лауреати

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ганна АЛЕКСАНДРОВА

Під час курсу здобувачам вищої освіти пропонується познайомитися з найпрестижнішими світовими літературними преміями (Нобелівська, Пулітцерівська, Гонкурівська, Премія пам'яті Астрід Ліндгрєн, премія імені Г. Х. Андерсена, Шевченківська премія та ін.) і цікавими фактами про них.

Античність: література, культура, вірування

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ганна АЛЕКСАНДРОВА

Античність цілком слушно називають колицкою європейської цивілізації, оскільки з неї беруть початок майбутні форми економіки, політичного устрою, права, природничих і гуманітарних наук, мистецтва, менталітету, філософії, моралі. Під час курсу здобувачам вищої освіти пропонується поринути в античний світ, дізнатися про справжні причини Троянської війни, пригоди Одісея, загадку Гомера, відкриття Трої Генріхом Шліманом, античний театр, відверту поезію Сапфо, імперію Олександра Македонського, тайну заслання Овідія, причини падіння Грецької імперії, могутність Октавіана Августа, храми і споруди Давньої Греції і Риму, традиції та обряди давнього світу тощо.

Куртуазні коди в літературі

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ольга БОГОВІН

Навчальна дисципліна присвячена вивченню середньовічної куртуазної літератури та її впливу на формування моральних якостей та системи цінностей сучасного європейця: «І коли йде мова про справжню шляхетність, лицарський кодекс, і коли чоловік на побаченні дарує жінці троянду, будьте певні, нашими артеріями тоді струмують ще середньовічні метафори та уявлення. Трубадур, що співає серенаду під вікном своєї дами серця, кохання, що перемагає розлуку і саму смерть, – це звідти, з «темних» століть, коли потворне називали потворним, а прекрасне – прекрасним».

Історія України в літературі

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Марина БОГДАНОВА

Метою викладання навчальної дисципліни “Історія України в літературі” є вивчення студентами творів української літератури, що відображають історію України від давнини до сучасності; засвоєння найвизначніших історичних процесів, які лягли в основу історичних творів; визначення індивідуальних авторських рис.

Практикум з виразного читання

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Марина БОГДАНОВА

У результаті вивчення дисципліни «Практикум з виразного читання» студент знатиме: техніку мовлення як необхідну передумову словесної дії й бездоганно володітиме нею (комбінованим і керованим диханням, правильною й чіткою дикцією, силою, чистотою й висотою голосу, орфоепічними нормами вимови); засоби логіко-емоційної виразності читання й мовлення й оперуватиме ними (всіма різновидами пауз і їх тривалістю, логічними наголосами – тактовими й головними, мелодичними змінами основного тону, різними змінами темпу мовлення); особливості читання й переказування творів різних жанрів, загальні вимоги до процесу читання, переказування. Вмітиме підготуватися до безпосередньої словесної дії, до читання, переказування літературних творів (глибоко проникати в авторський задум, розкривати естетичні якості твору, підтекст, виявляти настрої й почуття героїв тощо).

Зарубіжна дитяча література

Викладач – доктор філологічних наук, професор Олена КОЛІНЬКО

Зарубіжна дитяча література – це невід’ємна частина світової літератури, тож вона підпорядкована законам розвитку літератури в цілому. Відтак вивчення зарубіжної дитячої літератури вписується в широкий історичний, культурний і літературний контекст і доповнить ваші знання з інших літературознавчих дисциплін.

Обираючи зарубіжну дитячу літературу, ви ознайомитеся з кращими зразками художньо вартісних творів, що входять в коло дитячого читання, акцентуючи, що художньо-образне слово є найбільш ефективним педагогічним інструментом виховання вихованості, без якої неможлива гуманізація, етизація та естетизація свідомості майбутнього громадянина; набуті знання зможете використати безпосередньо в своїй професійній діяльності, позаяк багато творів, які будуть читатися і аналізуватися, можна лише умовно вважати дитячими («Робінзон Крузо» Д. Дефо, серію романів Д. Роулінг про Гаррі Потера, книги Л. Керолла, «Елізіум» А. Андерсона та багато ін.), тут спрацьовує загальновідомий феномен, коли талановита, співзвучна своєму часові книга, є цікавою для читачів різного віку.

При вивченні творів зарубіжної дитячої літератури буде обов’язково присутній компаративний аспект, коли порівняння творів письменників чи то з фольклорними джерелами, чи з творами своїх сучасників, дасть змогу виявити спільне і відмінне в їх темах, мотивах, образах як в жанрах казкової, так і не казкової прози (скажімо, в казках Шарля Перро і братів Грімм, в творах Е. Т. А.

Гофмана і А. Погорельського, Л. Керолла і А. Андерсона, Ч. Діккенса і У. Старка, Л. Баума і А. Волкова та ін.), щоб мати більш цілісне уявлення про епоху, напрям, стиль, течію, про естетичне, загальнолюдське і конкретно-історичне значення вивчених фольклорних та художніх дитячих творів.

Ви навчитеся писати відгук, рецензію на прочитаний твір; робити комп'ютерну презентацію на ту чи іншу тему, складати кросворди, акровірші, синквейни, тести; готувати буктрейлери про будь-яку книгу (класиків чи сучасних авторів).

Т. Г. Шевченко в літературі

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Життєвий і творчий шлях Тараса Шевченка став предметом зображення в творчості багатьох письменників. Вплив митця на розвиток української культури не обмежується тільки безпосередньо його творчістю, але вагому роль відіграє й рецепція постаті письменника в творах інших митців, і знання автобіографічних моментів творчості самого Тараса Шевченка.

Вивчення курсу уможливить поглиблене вивчення життєвого і творчого шляху Тараса Шевченка, проаналізувати найбільш відомі твори, де митець є художнім образом, розвивати у студентів уміння використовувати набуті базові знання з порівняльного літературознавства при інтерпретації Шевченкового тексту.

Курс передбачає ознайомлення з такими темами, як: біблійні мотиви у творчості Кобзаря, Шевченко як перекладач, Шевченко й антична література, переклади Шевченкових творів мовами народів світу, поетична Шевченкіана тощо. й перекладів з Шевченка чужими мовами, Шевченко у творах інших митців, Шевченко і Шекспір, Шевченко і Пушкін, Шевченко і Міцкевич.

Зокрема розглянуто такі твори, як «Автобіографія», «Щоденник», повість «Художник», окремі поезії самого Тараса Шевченка, роман. Українські ночі, або родовід генія. Повість про Шевченка» Єнджеєвича Є., роман Оксани Іваненко «Тарасові шляхи», роман Зінаїди Тулуб «В степу безкраїм за Уралом», оповідання Івана Андрусяка «Нечиста сила», поезії про Шевченка.

Еволюція сюжетів та образів у давній та класичній літературі

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Традиційні та мандрівні сюжети та образи в давній та класичній літературі поєднують впливи різних літератур. За походженням сюжети, образи були як з Біблії, античної літератури, фольклору, та і з відомих літературних текстів різних

народів. При цьому вони не були статичними, а перебували в динаміці, розвитку. Еволюція такого літературного матеріалу залежала від багатьох факторів. Ознайомлення з курсом поглибить знання про сюжети та образи, що побутували в давній та класичній літературі, вміння порівнювати й аналізувати художні твори.

Оригінальна інтерпретація увиразнюється при порівнянні художніх творів різних напрямів, стилів, різнонаціональних літератур. Зокрема є низка сюжетів та образів барокової літератури, які побутують в романтичному письменстві.

Образи тварин в художній літературі

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Тварини в художній літературі від давнини до сучасності постають образами, символами, втіленням ідей та супутниками героїв. Частина образів зберігає стереотипне відтворення ще міфологічних уявлень, частина є оригінальними авторськими інтерпретаціями.

Найпоширенішим в літературі різних народів є образ kota, який побутував і в фольклорі, і в літературі різних художніх напрямів. Кіт-порадник, кіт-компаньйон, кіт-вчений, кіт-містична істота, кіт-інопланетянин, кіт-детектив та багато інших іпостасей цього героя в художніх текстах світового письменства.

Ще є низка популярних героїв – лис (Райнеке Лис, Лис Микита, лис, якого приручив Маленький принц і багато інших образів), вовк (від фольклорного вовчика-братика до вовкулаки в сучасному фентезі), ведмідь (від Вінні Пуха до ведмедя-шатуна, ведмедя-піаніста), їжак, білка, мавпа, миша та багато інших тварин в літературі.

Завдяки вивченню курсу буде поглиблено знання про поняття «образ», «герой», «інтерпретація», вміння характеризувати персонажа, виокремлювати головних і другорядних персонажів, орієнтуватися в обширі художніх текстів, які можна залучити до позакласного читання.

Бестселери ХХ-ХХІ століття

Викладач – доктор філологічних наук, професор Софія ФІЛОНЕНКО

Цей курс – про те, як книжки стають актуальними, модними, популярними, а їхні автори – зірковими й культовими. Ви дізнаєтеся про феномен бестселера, його історію, про секрети популярності літературних творів Агати Крісті, Маргарет Мітчелл, Яна Флемінга, Дена Брауна, Лорен Вайсбергер, Едгара Берроуза та інших письменників, про бестселери у жанрах детективу, фантастики, любовного та шпигунського роману, нуару, трилера, горора тощо.

За допомогою методу проектів ви навчитеся вигадувати сіквели та приквели до творів, писати рецензії і фанфіки, знімати відеоогляди, малювати комікси та настільні ігри, робити колажі; зможете зорієнтуватися в морі сучасної популярної літератури, її трендів і брендів, а також використати ці знання й навички в роботі зі школярами.

Основи літературознавчого аналізу

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ганна ТАБАКОВА

Художній твір – це ціла система, яка складається із безлічі загадок. Почати можна із того, як виникає задум, формулюється тема, з'являються перші обриси майбутніх героїв... А як цікаво дізнаватися про те, як думки автора перетворюються на текст, це ціле таїнство, таємний код! Але щоб його розгадати, необхідно володіти певними інструментами. Саме про них ми й поговоримо на основах літературознавчого аналізу. Якщо вас цікавить, як творяться метафори й рими, вам сподобається цей курс.

Ігрові технології на уроках літератури в школі

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ганна АЛЕКСАНДРОВА

Кожному вчителеві важливо знайти способи зробити свої заняття цікавими. Тільки так учні зможуть засвоювати й утримувати в пам'яті інформацію, яку ви їм викладаєте. Повноцінна дидактична гра зорієнтована на підвищення ефективності навчального уроку й, одночасно, на розвиток особистості учня. Гра створює на уроці атмосферу життєрадісності, емоційної розкутості, доброзичливості, сприяє максимальному самовираженню учнів, мобілізації їх потенціалу, допомагає розвинути увагу, реакцію, комунікативні навички, творчі здібності. До того ж гра сприяє психологічному розвантаженню учнів, допомагає позбутися напруження, страху. Під час курсу здобувачам вищої освіти пропонується познайомитися як із традиційними формами ігрової діяльності на уроках літератури, так і з новітніми технологіями.

Десять шедеврів світової літератури

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ольга БОГОВІН

Курс покликаний ознайомити студентів із основними тенденціями в розвитку західноєвропейських літератур від Античності до початку ХХІ століття. Дисципліна є оглядовою, а тому акцентується увага на визначних явищах, постатях, текстах тощо.

Семіотика

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ольга БОГОВІН

Вибіркова дисципліна «Семіотика» покликана дати уявлення, що таке семіотика і семіотичне дослідження феноменів культури та літератури, зорієнтувати у сфері основних ідей, запропонованих у рамках різних семіотичних шкіл. Семіотика (наука про знаки і знакові системи) розглядає культуру як середовище формування, передавання, рецепції та інтерпретації естетичних повідомлень, а отже, пропонує специфічну методологію дослідження, що передбачає аналіз та інтерпретацію тексту з семантичної, синтактичної та прагматичної перспективи. Курс апелює не лише до власне семіотичних концепцій, а й до герменевтики як вчення про розуміння, пояснення та тлумачення текстів, до теорії комунікації, комунікативної лінгвістики, постструктуралістських та деконструктивістських концепцій, відкриваючи таким чином перед студентами значну частину модерного та постмодерного інтелектуального простору. Водночас, курс «Семіотика» покликаний актуалізувати базові знання студентів, здобуті під час вивчення інших дисциплін, зокрема історії літератури, філософії, культурології.

Мариністика в літературі

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Мариністика розвивалася в різних видах мистецтва з давніх часів. Великий корпус текстів художньої літератури пов'язаний зі змалюванням моря і всього, що з цим пов'язано: морські пейзажі, образи, символи, опис морських подорожей, пригод, професій моряка.

Християнська символіка біблійна мариністики, античні тексти з морськими пригодами, – це велика скарбниця образів, метафор для подальшого розвитку мариністики в літературі. Бароковий мотив швидкоплинності людського життя, житейського моря надає мариністиці не тільки буквального, літерального сенсів, але й алегоричного. Романтичне сприйняття світу подарувало низку текстів з яскравими мариністичними метафорами. Пригодницька література, дія в якій відбувається на морі, де є морські подорожі, заслуговує особливої уваги.

Ці та інші аспекти вивчення мариністики пропонується розглянути в курсі «Мариністика в літературі».

Літератури сходу

Викладач – доктор філологічних наук, професор Олена КОЛІНЬКО

Вибравши цю дисципліну, ви поринете в загадковий і таємничий світ східної культури, літератури, який завжди приваблює і читачів, і дослідників. Твори геніальних митців, поетів і філософів (Ібн Сіні, Рудакі, Фірдоусі, Хайяма, Сааді, Хафіза, Джамі, Нізамі, Фізулі, Навої, Румі, Гафіза) є видатним явищем в історії літератури народів Сходу і посідають почесне місце в скарбниці світової культури. Прочитавши твори зазначених авторів, ви збагатитесь інтелектуально, підвищите свою ерудицію, знайдете багато цінного і корисного в рубаях О. Хайяма, в знаменитих газелях Гафіза, яким немає рівних серед усіх ліричних жанрів Східної літератури, пізнаєте особливості месневі (східного жанру поеми) Фірдоусі, Нізамі, Навої, в яких багато кохання, радості і журби водночас; познайомитеся з основними напрямками і течіями (релігійними, суфійськими, світсько-ренесансними) в арабській, перській і тюркській літературах Середньовіччя і сучасності.

Літератури Сходу як живописне полотно, їх можна розглядати й інтерпретувати безкінечно, вони здатні вплинути на ваш світогляд, і ви зможете по-іншому сприймати навколишній світ і себе у ньому.

Література рідного краю

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Творчість письменників рідного краю є важливою складовою літературного процесу. Курс літератури рідного краю має на меті поглиблене вивчення літератури Запорізького краю. Зокрема знайомство із загальними процесами розвитку, історією письменства.

Перелік питань, що плануються до розгляду:

Жанрово-тематична своєрідність прози Трохима Зіньківського

Художній світ пригодницьких повістей Олексія Огульчанського

Художні особливості поезії Петра Ребра

Художня своєрідність роману «Істини розкриваються поволі» Віри Єніної

Розвиток прози на сучасному етапі (роман «Кляса» Павла Вольвача)

Жанрово-тематичний діапазон лірики Василя Діденка

Художній світ збірки «Південний Схід» Павла Вольвача

Художня своєрідність поетичних та ліро-епічних творів для дітей

Історія розвитку літератури для дітей і про дітей в Запорізькій області.

Оригінальність тем та сюжетів байок Олекси Запорізького (Сеника).

Емоційно-експресивне сприйняття навколишнього світу у поетичних збірках для дітей «Гнав я ранком Каченя», «Вийшла Галя за поріг», «Сестрички-невелички» та ін. Лідії Компанієць.

Змістові та настроєві домінанти збірки «Квіти мають імена» Петра Ребра.

Володимир Чубенко як автор віршів для дітей (збірки «Хитра чапля», «Чому у рака ззаду очі?»).

Поетика прози Адріана Кащенка

Художнє осмислення історії в романістиці Дмитра Міщенка

Художня специфіка історичної тетралогії про Київську Русь Раїси Іванченко

Творчість запорізьких поетів-сучасників (Григорій Лютий, Анатолій Рекубрацький, Володимир Сіренко, Іван Олексенко)

Художня майстерність запорізьких поетів другої половини ХХ ст. (Василь Лісняк, Микола Лиходід, Василь Моруга)

Творчість поетес Запорізького краю (Лідії Компанієць, Марини Брацило, Любові Геньби, Світлани Аніщенко, Любові Прокопович

Гумор і сатира на Запоріжжі (Петро Ребро, Анатолій Рекубрацький, Володимир Чубенко, Микола Білокопитов).

«Детектив, пригоди, фантастика: популярні жанри літератури і масової культури»

Викладач – доктор філологічних наук, професор Софія ФІЛОНЕНКО

Під час занять ви можете дізнатися, як вигадували свої історії Агата Крісті, Джон Толкін і Стівен Кінг, які секрети популярності їхніх книжок. А також – що таке скандинавський нуар і вестерн, яка формула лежить в основі трилера та історичного детективу, чому Джеймс Бонд і Гаррі Поттер популярніші за своїх творців. Ви зрозумієте актуальні тренди масової культури – телесеріалів, поп-музики, кіно, що таке бестселер і блокбастер, комікс і дайджест, чому стали культовими «Тюдори», «Гра престолів» і «Абатство Даунтон», на чому засновані феномени моди і слави в сучасній індустрії розваг. Ви познайомитеся з драконами і вампірами, трансформерами і мандрівниками в часі. Ви навчитеся аналізувати популярні тексти літератури, кіно, музики, телебачення, розуміти їхні контексти і сегменти, сучасні жанри, а також критично розглядати популярні

твори за допомогою ідей сучасних британських, американських, французьких, німецьких та українських учених.

Теорія і практика аналізу художнього твору

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Ганна ТАБАКОВА

Художній твір – це ціла система, яка складається із безлічі загадок. Почати можна із того, як виникає задум, формулюється тема, з'являються перші обриси майбутніх героїв... А як цікаво дізнаватися про те, як думки автора перетворюються на текст, це ціле таїнство, таємний код! Але щоб його розгадати, необхідно володіти певними інструментами. Саме про них ми й поговоримо на основах літературознавчого аналізу. Якщо вас цікавить, як творяться метафори й рими, вам сподобається цей курс.

Жанри української прози першої третини ХХ ст.

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга ХАРЛАН

Українська проза першої третини ХХ ст. – важлива складова національного письменства. У цей період активно розвиваються нові для української прози тематично-жанрові різновиди: експериментальна, пригодницька, детективна, авангардистська проза тощо. Активно публікуються і твори, що належать до традиційного кола прозових жанрів: реалістичні соціально-побутові, історичні тощо. Дисципліна передбачає акцентування на творах авторів, які не стали об'єктом вивчення в основному курсі «Історія української літератури (1910–1930-ті рр.).

Поезія міжвоєнних десятиліть: постаті, образи, засоби

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга ХАРЛАН

Міжвоєнні десятиліття стали яскравою сторінкою української літератури ХХ ст. Історичні події цього часу сприяли формуванню яскравих особистостей, які в своїй поезії запропонували особливе бачення світу, створили поетичний простір, що став складовою філософського осмислення тогочасної епохи. Звертатиметься увага на таку специфіку тогочасної епохи як розвиток літературного процесу українською мовою в різних країнах тогочасної Європи та Америки.. Дисципліна передбачає акцентування на творах авторів, які не стали об'єктом вивчення в основному курсі «Історія української літератури (1910–1930-ті рр.).

Література і театр 1910–1930-х рр.

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга ХАРЛАН

Розвиток театру в 1910–1930-х роках став частиною загальнокультурного процесу, що засвідчив національне відродження. Професійний театр 20-30-х рр. розвивався у двох напрямках, які умовно можна назвати «психологічним» та «експериментальним» театром. Теоретичні пошуки Л.Курбаса мали в основі загальноєвропейські джерела, з якими режисер був ґрунтовно обізнаний. Водночас його концепція перетворення багато в чому випередила ідеї часу та збіглася певною мірою з науковими уявленнями сучасної психології. За Л.Курбасом, мистецтво, щоб досягти діалектику дійсності, повинне вдаватися до образного перетворення, яке засноване на законах асоціативного мислення. Дисципліна передбачає акцентування на творах авторів, які не стали об'єктом вивчення в основному курсі «Історія української літератури (1910–1930-ті рр.)».

Зарубіжні письменники та Україна

Викладач – доктор філологічних наук, професор Вікторія ЗАРВА

Зв'язки літератур світу цікаві й перспективні. Порівняно з античною літературою, українська художня писемність молода, але буремна історія, багатий та колоритний фольклор України, незвичайна культура роблять її цікавою для іноземців. Тому **перспективним завданням** видається простежити, яким чином образи та герої України знаходять своє віжображення в літературах зарубіжних країн.

Найвідоміші письменники світу захоплювалися українською історією, про що свідчать твори Байрона, Пушкіна, Міцкевича, Бальзака та ін. Не менш цікавою залишається Україна й для сучасних авторів. Тому під час вивчення курсу в студентів буде змога познайомитися із найцікавішими зарубіжними творами, присвяченими темі України в її різних інтерпретаціях. Крім того, **метою курсу** є відтворити загальний імідж нашої країни в літературах світу, а також простежити, яким чином зарубіжні письменники його відбудовують в художній літературі. Цікавим **завданням** також буде порівняти, як ті чи інші історичні події, культурні реалії, фольклорні образи інтерпретуються власне українськими та зарубіжними авторами.

Сучасна дитяча література

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Сучасна дитяча література стрімко розвивається на сучасному етапі. Є низка видавництв, що спеціалізуються на виданні книг для дітей, проводяться конкурси кращих книг. Для того, щоб орієнтуватися в обширі новинок дитячої

літератури, знати процеси, які відбуваються в трансформації жанрово-тематичних особливостей підліткової літератури, необхідно ознайомитися з курсом сучасної дитячої літератури.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна дитяча література» є формування стійкого читацького інтересу, вдосконалення вмінь аналізу художнього тексту, розширення світогляду студентів, ознайомлення з новинками літератури для дітей.

Творчість Івана Андрусяка, Наталки Довгопол, Галини Крук, Зірки Мензатюк, Фоззі, Олега Гавріша, Галини Вдовиченко, Мар'яни Савки, Галини Пагутяк, Тані Стус, Андрія Бачинського, Наталії Матолінець та інших письменників буде розглядатися в динаміці їх поширення. Плануються зустрічі з сучасними письменниками.

Фантастика і фентезі

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Фантастична література наразі є однією із найпопулярніших у світовому письменстві, оскільки з одного боку відбувається стрімкий розвиток технічного прогресу, а водночас кризи в суспільствах сприяють інтересу до антиутопій, соціальної фантастики та фентезі. Курс «Фантастика і фентезі» призначений для того, щоб знати про феномен фантастики і фентезі в літературі й культурі, про їх історію та систему жанрів.

Основними темами, які складають зміст курсу, є такі:

Тема 1. Феномен фантастичної літератури. Проблема типології фантастики. Специфіка наукової фантастики, соціальної фантастики, фентезі.

Тема 2. Ранній етап розвитку фантастики. Фольклорні витoki фантастики: казки, легенди, бувальщини. Готичний роман і розвиток фантастики. Фантастика в літературі романтизму та неоромантизму.

Тема 3. Жанри наукової фантастики. Сутність наукової фантастики, походження терміна. Герберт Веллс і Жюль Верн як батьки фантастики. Футурологічна природа наукової фантастики. Космоопери, хроноопери (хронологічна фантастика), планетарний роман. Кіберпанк, стімпанк. Наукове фентезі.

Тема 4. Жанри соціальної фантастики. Специфіка соціальної фантастики, її типологія, філософські і літературні джерела. Історія розвитку жанру утопії, антиутопії, дистопії. Альтернативна історія. Апокаліптика і постапокаліптика.

Тема 5. Жанри фентезі. Сутність фентезі, її поетика, співвідношення з науковою фантастикою. Міфологічні джерела сюжетів та образів (скандинавська, кельтська, слов'янська міфологія). Морфологія жанрів фентезі. Типи фентезі (героїчне фентезі, епічне фентезі, технофентезі, історичне фентезі, дитяче фентезі, «темне» фентезі тощо).

Тема 6. Українське фентезі. Історія появи українського фентезі. Слов'янська міфологія як складова українського фентезі.

Еволюція жанру роману

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга НОВИК

Вивчення курсу передбачає розгляд генези жанру роману в світовій літературі. Роман як жанр має свою специфіку, яка суттєво змінювалася протягом історії його побутування в літературі.

Жанрові різновиди перекладного роману в давній літературі (зокрема «Александрія») закладали основи для зародження й розвитку жанру в подальшому. Лицарський роман, готичний роман, авантюрний роман, – ці різновиди розглядатимуться в їх динаміці. Особливої уваги заслуговує вивчення романів вальтерскоттівського типу в різних літературах. Пригодницький, історичний, соцреалістичний, інтелектуальний, експериментальний, соціально-психологічний, химерний, виробничий романи – це частина того, про що можна поглибити знання під час вивчення курсу. Водночас є змога вивчити різні підходи до класифікації жанру роману, праці літературознавців про велику епічну форму.

Зарубіжна літературна критика

Викладач – доктор філологічних наук, професор Софія ФІЛОНЕНКО

Літературна критика – наука і мистецтво водночас: для цього заняття потрібен талант, але також потрібні спеціальні знання і вміння. Під час вивчення курсу ви дізнаєтеся, яку роль відіграє критик у сучасній зарубіжній літературі, як він / вона взаємодіє з читачами, письменниками, видавцями і журналістами, які провідні критерії оцінки літературних творів застосовує у своїй роботі. Ви зрозумієте систему жанрів зарубіжної літературної критики (рецензія, відгук, огляд, портрет та інші), як будується критична публікація, кому вона адресована і який її стиль. Ви зможете ознайомитися з текстами провідних критиків різних історичних періодів, британських, американських, французьких, проаналізувати їх і на цій базі розвинути власні вміння цікаво і змістовно писати про літературні новинки і класичні твори, висвітлюючи їх жанр, стиль, систему персонажів, контекст, місце в літературному процесі сучасності. Під час цього курсу ви

розвинете власний естетичний смак і поглибите знання про актуальну літературу та медіа.

Детектив у літературі і кіно

Викладач – доктор філологічних наук, професор Софія ФІЛОНЕНКО

Детектив – один із найбільш цікавих і популярних жанрів масової літератури й культури. Цей курс – про його теорію та історію, етапи розвитку й поетику в літературі, кінематографі, на телебаченні, про окремі субжанри: логічний, психологічний, крутий, поліцейський, нуар, дитячий детектив тощо. Ви зможете проаналізувати класичні й сучасні детективні романи, фільми, серіали на основі актуальних наукових концепцій, навчитеся писати рецензії на детективи, знімати відеоогляди, дізнаєтеся про зіркових авторів та режисерів у світі детективної літератури й кіно, про новітні тренди детективу, а також про те, як вивчати детективи в школі та університеті.

Модернізм та його течії

Викладач – доктор філологічних наук, доцент Валентина ШКОЛА

У курсі «Модернізм та його течії» студенти розширюють свої знання стосовно специфіки української літератури зламу віків та перших десятиліть ХХ століття. З'ясовують філософські основи модернізму, особливості його естетики та поетики. Феномен модернізму розглядають як філософсько-естетичне явище світового масштабу. Творчість українських митців охарактеризовують у плані антитези «позитивізм – модернізм». Вивчають художні тексти двох літературних періодів: раннього та зрілого модернізму. У широкому культурологічному аспекті, звертаючи увагу на інтертекстуальну та інтермедіальну складову, аналізують тексти імпресіоністів, неоромантиків, символістів, експресіоністів, футуристів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Модернізм та його течії» є розширення обізнаності студентів з літературою епохи модернізму, з її головними течіями (імпресіонізм, символізм, неоромантизм, експресіонізм), панівними жанрами (оповідання, новели, акварелі, етюди, шкіци, малюнки, поезії в прозі).

Основним завданням вивчення навчальної дисципліни «Модернізм та його течії» є усвідомлення основних тенденцій розвитку літератури періоду модернізму; розуміння особливостей мистецького процесу, а саме співіснування різних творчих методів та напрямів в українській літературі; з'ясування особливості творчої індивідуальності письменників, їх внеску в розвиток національної та світової літератури.

Матеріалом курсу є твори символістів М. Вороного, Г. Чупринки, О. Олеся, Д. Загула, П. Савченка, Я. Савченка, М. Жука, неоромантиків С. Черкасенка, І. Кочерги, П. Капельгородського, Г. Хоткевича, Я. Мамонтова, імпресіоністів М. Коцюбинського, В. Чумака, експресіоністів О. Плюща, І. Дніпровського, Я. Галана, М. Куліша та твори письменників, які вели модерністичні пошуки: Т. Зіньківського, Грицька Григоренка, Дніпрової Чайки, М. Чернявського, К. Гриневичевої, Ю. Кміта та ін.

Урбаністика і художня література

Викладач – доктор філологічних наук, професор Ольга ХАРЛАН

Мета дисципліни – сформувати у студентів уявлення про основні теоретико-методологічні засади урбаністичних студій у літературознавстві та розкрити феномен української урбаністичної художньої літератури. Основні завдання вивчення дисципліни «Урбаністичні студії в літературознавстві»: розкрити студентам проблеми урбаністичних студій у літературознавстві; познайомити студентів із історією розвитку урбаністичних студій та основними їх завданнями на сучасному етапі; дослідити тему міста крізь призму ролі та значення людини в урбанізованому соціумі в творах українських письменників, враховуючи при цьому модерне й постмодерне потрактування ролі міст у культурно-історичному, соціальному розвитку суспільства; навчити студентів аналізувати літературні тексти крізь призму урбаністичного підходу, засвоївши їх специфіку; домогтися самостійного опрацювання студентами літературних текстів; домогтися глибокого усвідомлення основних тенденцій розвитку світової літератури під кутом зору інтермедіальних студій; залучати студентів до активного наукового пошуку, до участі в наукових студентських конференціях.